

Sviranje na dječjim instrumentima u predškolskoj dobi

Fureš, Matej

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:661714>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKE STUDIJE

Matej Fureš

SVIRANJE NA DJEČJIM INSTRUMENTIMA U PREDŠKOLSKOJ
DOBI

Završni rad

Čakovec, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKE STUDIJE

Matej Fureš

SVIRANJE NA DJEČJIM INSTRUMENTIMA U PREDŠKOLSKOJ
DOBI

Završni rad

Mentor: Branimir Magdalenić, viši predavač/umjetnički savjetnik

Sumentor: Tomislav Cvrtila, asistent

Čakovec, rujan 2024.

Prilog 1. Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj

Prilog 1. Izjava o izvornosti završnog rada

Sadržaj

Sažetak

Summary

1.Uvod	3
2.Djetetov glazbeni razvoj	4
2.1. Emocionalni razvoj	4
2.2. Društveni razvoj.....	4
2.3. Razvoj govora.....	4
2.4. Intelektualni razvoj.....	5
2.5. Motorički razvoj.....	5
3.Orffov instrumentarij.....	6
3.1. Orffova pedagogija.....	6
3.2. Principi Orffove pedagogije	7
4.Sviranje	9
5.Melodijske udaraljke	11
5.1.1 Ksilofon	11
5.1.2. Zvončići	11
5.1.3 Metalofon.....	12
6. Ritmičke udaraljke.....	13
6.1. Mali bubanj.....	13
6.2. Štapići.....	13
6.3. Triangl	14
6.4. Timpani.....	14
6.5. Zvečke	15
6.6. Tamburin	15

6.7. Činele.....	15
6.8. Gong.....	16
6.9. Praporci.....	16
6.10. Kastanjete	17
7. Uloga odgajatelja u provođenju aktivnosti u predškolskoj dobi	18
8. Primjena glazbenih aktivnosti	19
Primjer 1:.....	19
Izrada zvečki	19
Upotreba zvečki	19
Primjer 2.....	19
Brojalica „En ten tore“	19
9. Dodatak-izvedba brojalice „Žaba“ uz udaraljke	23
9.1. Sadržaj i tijek izvedbe	23
10. Zaključak.....	22
11. Literatura.....	23
Popis slika	24

Sažetak

U današnje vrijeme glazba je prisutna svugdje oko nas, pa se tako glazba koristi u odgoju i obrazovanju. S glazbom se potiče emocionalni, moralni, psihofizički, duhovni, intelektualni i tjelesni odgoj djeteta. Sve više vježbi u odgojnim i predškolskim ustanovama temelji se na glazbi jer je ona najvažnija za razvoj svakog djeteta. Sva djeca su na neki način sposobna za razne glazbene aktivnosti. Svako dijete se naravno razlikuje po zapažanju i reagiranju na glazbu. Najčešći način sviranja u predškolskim ustanovama je korištenje udaraljki. Najbolji način za korištenje udaraljki je bez glazbe, kako bi sami mogli sebi stvoriti ritam. Tijekom predškolskog obrazovanja, odgojitelji, a i roditelji, zaduženi su djeci omogućiti glazbeno-stvaralačke aktivnosti, bez obzira na učinak, jer baš s tim aktivnostima mogu ispraviti svoje pogreške i naučiti što je glazba.

Ključne riječi: glazba, sviranje, udaraljke, odgoj i obrazovanje

Summary

In today's world, music is present everywhere around us, and music is used in upbringing and education. With music, we encourage emotional, moral, psychophysical, spiritual, intellectual, and physical development of the child. More and more activities in educational and preschool institutions are based on music, as it is essential for the development of every child. All children are, in some way, capable of various musical activities. Each child, of course, differs in how they perceive and react to music. The most common way of playing in preschool institutions is through the use of percussion instruments. The best way to use percussion instruments is without music, so that they can create their own rhythm. During preschool education, educators and parents are responsible for providing children with musical-creative activities, regardless of the outcome, as these activities allow them to correct their mistakes and learn what music is.

Key words: music, playing, percussion, upbringing and education

1. Uvod

„Glazba ima moć da oblikuje karakter osobe“

Aristotel

Već u drevnim kulturama civiliziranih naroda a posebno kod starih Grka, glazbena umjetnost je imala vrlo važnu ulogu u odgoju čovjeka i bila je odlučujući čimbenik stvaranja nenasilja i snošljivosti među ljudima. Za glazbu se govori da je to umjetnost kojom se zvuk organizira u prostoru i vremenu. Svaku glazbu, glazbenik ili amater može napraviti s namjerom ili namjerno. Glazba nas potiče na pjevanje, sviranje, ples, zabavu, učenje i sl. Dijete već u majčinoj utrobi reagira na vibracije zvuka i može čuti glazbu. Kako beba raste tako i na drugačiji način doživljava istu. Kod djeteta od pola godine, glazba izaziva smijeh na dječjem licu, nakon što dijete počne hodati, kreću i plesni koraci. Sva područja djetetova razvoja te njegove vještine, pripreme za odlazak u predškolske ustanove, odlazak u školu pokreće glazba. Glazba utječe na djetetovu motoričku, jezičnu, opću, intelektualnu i socijalno-emocionalnu pismenost. Slušanje glazbe, djetetu pomaže za brži razvoj mozga, brže usvajanje jezika i čitanja te da brže nauče znakove. Svaka vrsta glazbe potiče i na ples. Tako ples uz glazbu, djetetu pomaže da razvije svoje motoričke sposobnosti. Ovisno o dobi djeteta, postoje razlike u doživljaju glazbe. Dojenčad prije prepoznaje glazbu odnosno melodiju nego što uopće razumije riječi, glazba ih čak može umiriti prije spavanja. Djeca u jasličkoj skupini se pak vole kretati uz bilo koju glazbenu minijaturu. Odrasle skupine sklona su imitaciji i oponašanju, uživaju u pjevanju a također kroz interpretaciju pojedine pjesme mogu u sebi pobuditi različite osjećaje kao što je npr. veselje, tuga, radost itd.

2. Djetetov glazbeni razvoj

Glavni cilj Metodike glazbene kulture u vrtiću je kako djetetu približiti neki glazbeni sadržaj i na koji način oplemeniti njegov razvoj glazbenog sluha odnosno njegovu intonaciju, metar i ritam. Svakako trebamo staviti naglasak na razvoj glasa jer dijete predškolske dobi nema snažan glas tj. njegove glasnice se razvijaju i nema potrebe forsirati nešto što on nije u stanju oponašati.

Za originalan vlastiti način samoizražavanja djeci pomaže glazba. Konfucije je vjerovao da glazba puno doprinosi na ono što ljudi rade u vlastitom životu te da utječe na dobro i na zlo. Orff je pak tvrdio da su igra, govor, pjesma i pokret isti. Također, uvijek je tvrdio da su glavni temelj za svaku melodiju prirodan dječja pjevanja.

2.1. Emocionalni razvoj

Na naše osjećaje, raspoloženje i ponašanje, glazba ima jako veliki utjecaj. Također, glazba može imati veliki utjecaj u prevladavanju vlastitih osjećaja. Glazba na ljudsko biće može djelovati na svakakve načine. Može ga razveseliti, rastužiti, opustiti, pomaže kod učenja i sl. Za uspavljivanje djece, pjevaju se uspavanke, kako bi se djeca smirila i utješila. Najčešće za uspavljivanje majke koriste dvije note; nu-na, na-na.

2.2. Društveni razvoj

Djeca predškolske dobi koriste glazbu odnosno pjesmu i ples za upoznavanje i druženje. Glazba u takvim situacija pomaže djeci koja se često odvoje od drugih tj. djeca koja su povučeni, odnosno pjesme su te koje pomažu djeci da se priklone grupi i da se zabave, nauče nešto novo i sl. Kroz glazbu svako dijete lakše razvije svoje samopouzdanje.

2.3. Razvoj govora

Kod djece, glazba ima važnu ulogu kod razvoja govora i jezika i tako njihov govor postaje melodičan i ritmičan. Odgojitelj u tom trenutku ima važnu ulogu kod dobrog odabira igara za djecu za razvoj govora. Npr: djeca izgovaraju riječi poput; mama, tata, brat, sestra, kuća.. i prilikom izgovaranja riječi plješću. Ako je dijete sramežljivo, ova igra pomaže da kod djeteta razvije znatiželju i probudi kod njega želju za igrom. Kod takvih igara, djeca uče slogove i samoglasnike te im je dobar temelj za čitanje i pisanje.

2.4. Intelektualni razvoj

Glazba utječe na dječju filozofiju, ponašanje, pokret i raspoloženje. Također, ona je glavni izvor intelektualne simulacije. Intelektualnim razvijanjem, djeca uče o vrsti glazbe, njezinom podrijetlu, uče na kojim način slušati glazbu i kako ju doživjeti, uče svirati neki instrument, uče pjevati i sl.

2.5. Motorički razvoj

Glazba potiče da se zapleše, lupka nogom, plješće rukama te se zbog toga glazba smatra stimulativnom. Dobro je da djeca slušaju zabavniju i živahniju glazbu jer ona kod njih potiče bolju aktivnost. Za motorički razvoj, dobro je da djeca izvode dramske igre, odnosno da na zvuk pjesme pomiču svoje prste te tako vježbaju koordinaciju oka i ruke. Za dijete je dobro da samo osmisli korake uz pjesmu kako bi se lakše i bolje prilagodilo ostatku druge djece. Mnoga glazba današnjice uči djecu o osnovnim stvarima.

3. Orffov instrumentarij

Carl Orff rođen je 10. srpnja 1895. godine, a umro je 29. ožujka 1982. godine. Orff je bio njemački skladatelj u dvadesetom stoljeću. Tijekom studiranja na glazbenoj akademiji počeo se baviti proučavanjem razvojne pedagogije kod djece mlađe dobi. Sikirica (2021, str. 7) prema Svalina (2010) navodi da je Orff 20-ih godina 20. stoljeća osnovao plesnu školu u Münchenu koja ga je potaknula da razmišlja o povezivanju pokreta s glazbom. Tako je došao na ideju da pokret isprati udaraljka umjesto glasovinom, jer je tad glasovir bio uobičajena glazbena pratnja. Neke je udaraljke i sam konstruirao, kao npr. ksilofon. Carl je i osnovao osnovnu školu za glazbu, ples i gimnastiku u kojoj je nastupio Schulwerk - *pristup pedagoškom radu za glazbeni odgoj djece* (Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977.) Carl Orff je smatrao da djeca glazbu optimalno doživljavaju svojim aktivnim sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima u poticajnoj sredini u kojem se igraju. Djeca se pritom osjećaju slobodno, zaštićeno, spontano te razvijaju svoju kreativnost (Sikirica, 2021, str. 7).

3.1. Orffova pedagogija

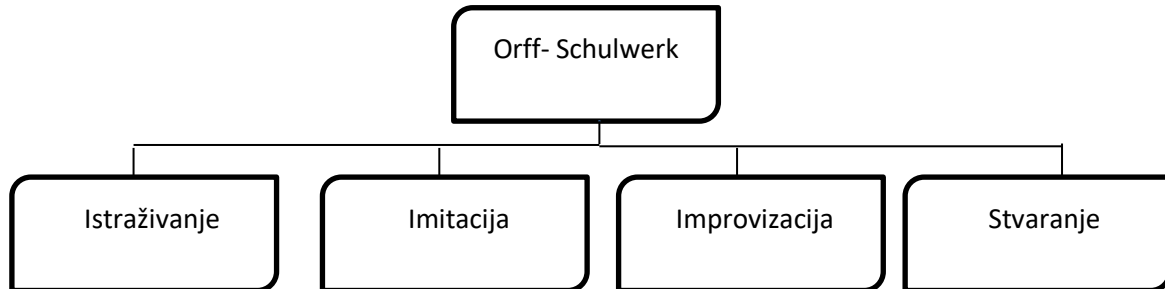
Sikirica (2021, str. 8) prema Gospodnetić (2015) navodi da „Orffova pedagogija, odnosno, Orff Schulwerk označava Glazbeni odgoj djece. To je Orffovo djelo koje čini skup različitih brojalica, pjesmica i igara za djecu koje prati različita ponuda udaraljki. Sikirica (2021, str. 8) prema Svalina (2010) navodi da Schulwerk pedagogija označava isprepletenost govora, pokreta i glazbe u kojoj se kombinira kognitivni, emocionalni i tjelesni aspekt. Zato se u aktivnostima ove pedagogije uključuje pjevanje, plesanje, pljeskanje i sviranje.

Svalina i Mucić (2022. str. 41) prema Fuller (2015.) navodi da je „za Orffa bitno da se glazbene aktivnosti provode u atmosferi koja nije natjecateljska te da se učenici usmjeravaju učiti glazbu tako što će je prvo slušati i stvarati, a tek onda čitati i pisati.“

Početna točka kod Orffa jest ritam koji djeca izvode ili improviziraju na raznim udaraljka. Koristi se i melodijski materijal koji u početku obuhvaća samo tri tona (sol-mi-la), a kasnije je proširuje i na pentatonsku te dursku ljestvicu.

Prema Orffu djecu se treba voditi kroz nekoliko faza glazbenoga razvoja (Svalina 2010, str. 42). Slika 1. Prikazuje te faze.

Slika 1: Faze dječjeg glazbenog razvoja u koncepciji Orff Schulwerk

Izvor: izrada autora

Faza istraživanja je prva faza gdje djeca otkrivaju vlastite mogućnosti izvođenja raznih zvukova na instrumentima. U drugoj fazi imitacije djeca razvijaju glazbene vještine te stječu novo iskustvo u izvođenju glazbe. U fazi improvizacije djeca samostalno oblikuju svoje vještine, sami improviziraju kako će svirati i koje će zvukove proizvoditi. Četvrta faza odnosno stvaranje je faza u kojoj se kombiniraju sve prethodne faze. Tu se stvaraju nove varijacije na temu.

Svalina i Mucić (2022, str. 43) prema Nash (1964, str. 93) ističe kako je važno primjenjivati Orffovu metodu jer uz nju svakom djetetu osiguravamo razvoj, glazbeni rast i individualni napredak. Napredak u dječjem razvoju vidljiv je „u ritmičkom i tonskom smislu, u govornoj i pjevačkoj artikulaciji, te u sveobuhvatnoj sposobnosti djeteta da stvara glazbu s energijom i koncentracijom kakvu inače rijetko doživljava.“

3.2. Principi Orffove pedagogije

Individualna raznolikost: Sikirica (2021, str. 8) prema Kaikkonen i Kivijarvi (2013) navodi da „Orffova metoda stavlja djecu u središte njihovih interesa. Orffov glavni koncept pedagogije je vrsta osobnosti koja se odnosi na raznolikost metoda učenja i poučavanja interakcija, što znači da je fokus interakcije poučavanja na svakom djetetu posebno o njegovim mogućnostima, potrebama i interesima. Također, personalizacija u procesu učenja znači da je fokus na djetetu, odnosno na onome tko uči.“

Diferencijacija i funkcionalnost: : Sikirica (2021, str. 8-9) prema Kaikkonen i Kivijarvi (2013) navodi da „u Orffovoj metodi poučavanja glazba se shvaća kao cjelovita i višedimenzionalna aktivnost. Srž procesa učenja i obrazovanja su aktivnosti, poput pjevanja, sviranja, govora, pokreta, plesa i slušanja glazbe. Prema Orffovoj metodi poučavanja, jedna

od najvažnijih osobina odgajatelja su: sposobnost, spremnost i predanost radu s djecom tijekom glazbenih aktivnosti. Djecu treba stalno poticati na neovisnost i kreativnost. Potrebno ga je učiti tako da je uvijek uključen u nove aktivnosti koje predstavljaju izazove.“

Prepoznavanje i kreativnost: Sikirica (2021, str. 9) prema Kaikkonen i Kivijarvi (2013) navodi da „Orffova metoda usredotočuje se na djetetov potencijal i mogućnosti. Djetetova dosadašnja znanja i njegove trenutne sposobnosti ne bi trebale ograničiti primjenu načela Orffove nastavne metode, ali odgajatelji bi trebali koristiti načela Orffove nastavne metode, a to je cijenjenje i poticanje osobnog stila učenja svakog djeteta, jer tako djeca razvijaju interaktivne vještine, motivaciju, kreativnost i samoaktualizaciju.“

Samostalnost i inovativnost: Sikirica (2021, str. 9) „Prednost Orffove metode je u tome što ne samo da daje poticaj pri učenju glazbe, već i prepoznavanje kontekstualne prirode interakcije poučavanja. Orffova pedagogija omogućuje odgojitelju da razvija, prepoznaje i obrađuje svoje poglede na učenje. Odgajatelj vođen načelima Orffove pedagogije trebao bi biti spreman rasti i razvijati se, ali istovremeno biti svjestan vlastitih vještina.“

Interakcija i kooperacija: Sikirica (2021, str. 9) prema Kaikkonen i Kivijarvi (2013) „Carl Orff u svojoj pedagogiji ističe veliku važnost socijalnih vještina koje uključuju zajedništvo i skupno učenje. Također, ne isključuje važnost individualnih aktivnosti i učenja, već smatra da u kombinaciji tih dviju vrsta učenja dolazi do cjelovitog razvoja djeteta, što je cilj odgojno-obrazovnog sustava.“

4. Sviranje

„Glazba ima moć simulirati um i potaknuti kreativnost“.

Carl Orff

Orff ukazuje na to da glazba ne utječe samo na naše osjećaje i emocije već i na naš način razmišljanja i stvaranja. Kada taj citat usmjerimo prema djeci, možemo reći da za njih glazba ima veliku ulogu glede njihovih kognitivnih sposobnosti i kreativnosti. Glazba može simulirati um tako što poboljšava koncentraciju i razumijevanje emocija što je vrlo važno za djetetov emocionalni i socijalni razvoj. Kod poticanja kreativnosti možemo reći da glazba omogućuje izražaj osjećaja i misli, razvoj mašte, stvaranje novih melodija čime djeca razvijaju sposobnost kreativnog izražaja.

Sviranjem instrumenta dijete stječe nove kompetencije, razvija svoje potencijale te se tijekom izvođenja oslanja na sebe, svoj sluh i osjećaj za ritam. Dokazano je da sviranje ili sudjelovanje u nekom programu pozitivno utječe na učenje, motivaciju i ponašanje (Mole, 2014).

Sviranje je temeljno načelo za izvođenje glazbe. To je još zapravo i umijeće koje proizvodi zvuk i izvodi glazbeno djelo na pojedinom glazbalu. U radu s djecom vrtićke i školske dobi, odgojitelji, odnosno učitelji u glazbenom odgoju često koriste i skup udaraljki koji je poznat pod nazivom Orffov instrumentarij (Gospodnetić, 2015).

Djeci je potrebno dati instrumente te će tako sami vidjeti što im se sviđa te tako dokazuju svoje stvaralačke aktivnosti. Kod djece predškolske dobi, na raspolaganje im se daju manje zahtjevni instrumenti, ali oni instrumenti koje dijete može brže naučiti svirati. Prema Carl Orffu, improvizacija kao stvaralaštvo zauzima posebno mjesto. On kaže kako se na ni jednom instrumentu ne može improvizirati ako se taj instrument ne zna svirati te da slučajne tvorevine koje nastanu tijekom tog sviranja ne treba smatrati originalnošću. Prema njemu je smisao stvaralaštva radost otkrivanja novog, što ima i svoju spoznajnu vrijednost.

Djeca svojim izmišljanjem raznih kombinacija između tonova na instrumentima i svojim stvaralaštvom upoznaje različite instrumente te ih to dovodi do prvih dojmova o glazbi, o nečem lijepom. U ranijoj dobi se za sviranje koriste instrumenti koji djeci ne stvaraju poteškoće prilikom sviranja. Osnove sviranja starija djeca mogu naučiti u kratkom roku.

Također treba imati na umu da dječje stvaralaštvo nije uvijek sasvim bezopasno jer djeca vole istraživati i na različite načine isprobavati ulogu pojedinog predmeta, u ovom slučaju instrumenata tako da instrumenti ne bi smjeli imati oštre rubove ili biti napravljeni od nekih toksičnih materijala. Ako i ima takvih instrumenata unutar vrtića, odgojitelji trebaju držati te instrumente na sigurnom, dalje od dohvata djece te prilikom korištenja paziti na sigurnost djeteta.

Da bi djeca mogla razlikovati instrumente i njihove zvukove, potrebno je djeci davati jedan po jedan instrument na korištenje, odnosno upoznavati ih i uvoditi instrumente određenim redoslijedom i dozvoliti djeci da eksperimentiraju i istražuju svoje mogućnosti, a i mogućnosti tog instrumenta.

U predškolskoj dobi najčešći instrumenti koju se sviraju dijele se na melodijske instrumente i ritamske udaraljke. Dalje u tekstu će svaki pojedinačno biti objašnjen i bit će popraćen slikom da bi se konkretno mogle vidjeti udaraljke i na taj ih način lakše dočarati i povezati sa samim opisom.

5. Melodijske udaraljke

Melodijske udaraljke su skupina udaraljki koje proizvode zvuk udaranjem u metal ili drvo. Ta vrsta udaraljki koristi se u orkestrima i drugim različitim glazbenim sastavima kako bi one doprinijele akcentima, raznim efektima te kako bi držale ritam samoj glazbi. U melodijske udaraljke ubrajaju se: ksilofon, zvončići i metalofon.

5.1.1 Ksilofon

Ksilofon spada pod udaraljke te je drveni glazbeni instrument. Dolazi od grčke riječi *ksilofon* što u prijevodu znači *zvuk drva*. Za određeni ton na ksilofonu postoje pločice koje su različitih dužina. Da bi se dobio zvuk, potrebno je drvenim palicama udarati po tim pločicama. Kako bi se pogodio dobar zvuk, potrebno je palicama udarati sredinu pločice te je odmah odmaknuti. Ksilofon ima jednu karakteristiku, a to je da stvara oštre i kratke zvukove. Ksilofoni su većinom obojeni u različite vesele boje svijetlih tonova, te zato ksilofon privlači djecu, no on zapravo kod djece razvija motoričke sposobnosti.

Slika 2. Ksilofon

Izvor: <https://m.media-amazon.com/images/I/61YF-OXcq-L. AC UF1000,1000 QL80 .jpg>

5.1.2 Zvončići

Zvončići su također melodijske udaraljke. Svojim izgledom podsjećaju na metalofon. Postolje im je drveno, dok su pločice čelične. Načinjeni su od vodoravne pravokutne kutije na kojoj je smješteno 25 čeličnih pločica. Za proizvodnju zvuka, potrebni su metalni batići kojima se udara po pločicama.

Slika 3. Zvončići

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/slike1/zvonccicci.JPG>

5.1.3 Metalofon

Glavna razlika između ksilofona i metalofona su metalne pločice. Kao što je već navedeno ksilofon ima drvene pločice, dok metalofon ima metalne pločice. Sve ostalo je isto.

Slika 4: Metalofon

Izvor: https://www.musicshopetida.hr/slike/male/goldon-alt-metalofon-11150-gol-11150_1.jpg

6. Ritmičke udaraljke

Ritmičke odnosno ritamske udaraljke su udaraljke koje spadaju u skupinu glazbala koje proizvode neodređene visine tona i zvuka. Pod ritamske (ritmičke) udaraljke ubrajaju se:

- mali bubanj
- štapići
- trianagl
- timpani
- zvečke
- tamburin
- činele
- gong
- praporci
- kastanjete

6.1. Mali bubanj

Mali bubanj je zapravo jedna vrsta ručnog bubnja. Sastoji se od doboša koji zbog donje opne daje vrlo reski zvuk jer se na dobošu nalazi nekoliko spirala. Doboš na sebi ima vrpca koja se može staviti oko vrata i tako je djetetu lakše koristiti mali bubanj.

Slika 5. Mali bubanj

Izvor: <https://www.liber-media.hr/image/cache/api/2540a-1000x1000.png>

6.2. Štapići

Štapići su napravljeni od drveta. Oblog su oblika. Najidealnija dužina štapića je 20 cm za lakše sviranje. Uvijek se koriste u paru, a zvuk proizvode tako da se s jednim štapićem udara u drugi.

Slika 6. Štapići

Izvor: <https://www.astrejaplus.hr/wp-content/uploads/2023/07/54-711.jpg>

6.3. Triangl

Triangl spada u grupu melodijskih udaraljki. Sastoji se od jedne metalne šipke koja se savijena u obliku trokuta, no ne spaja se do kraja, odnosno jedan kut nije spojen do kraja što zapravo i dovodi do zvuka. Uz triangl dolazi i jedan metalni štapić kojim se svira odnosno kojim se lupa po trianglu i tako dolazi do zvuka. Sam triangl ima jednu vezicu koja se zavezana na jednom od trokuta na kojem on visi, kada se svira ne smije se rukom dotaknuti triangl jer tako ne proizlazi dobar zvuk.

Slika 7. Triangl

Izvor: https://www.igrackeshop.hr/upload_files/products/triangl.jpg

6.4. Timpani

Timpani su vrsta udaraljki odnosno bubnjeva. Gornji dio tj. dio po kojem se udara (glava) presvučen je u kožu, a ostatak bubnja je metalan. Po timpanu se svira bubnjarskim štapom koji se još naziva timpani malj (palica). Danas se timpani svira u orkestrima, raznim drugim muzičkim ansamblima, koncertima i sl.

Slika 8: Timpani

Izvor: <https://www.premier-percussion.com/wp-content/uploads/2022/10/01-1.jpg>

6.5. Zvečke

Zvečke su drveni instrument raznolikih oblika (kruškasti, loptasti i valjkasti oblik). Zvečke u sebi sadrže male komadiće odnosno zrnca kako bi proizvodile zvuk. Kod kuće, u vrtiću ili u školi, djeca sama mogu na različite načine izraditi svoje zvečke.

Slika 9: Zvečke

Izvor: https://www.igrackeshop.hr/upload_files/products/maracas-zvecke.jpg

6.6. Tamburin

Drugi naziv za tamburin je daire (dajre). Tamburin je drveno ručno glazbalo. Okruglog je oblika te je jedan dio prekriven kožom. Okvir tamburina je metalni ili plastični i na tom dijelu nalaze se praporci. Tamburin je najčešće promjera 50 centimetara te se svira tako da se instrument tresu, udara dlanom u njega ili da se udara o tijelo. Tamburin se koristi kod sviranja talijanske, klasične i romske glazbe.

Slika 10. Tamburin

Izvor: https://www.bam-music.com/15034-large_default/flight-ft10-16-tamburin.jpg

6.7. Činele

Činele su udaraljke koje nemaju određenu visinu zvuka. U praksi, uvijek se svira na dvije činele, ali nekad se svira i na više. Najčešće su rađene od bronce. Kroz samu činelu, provučena je koža za lakše držanje i sviranje. Kada se činelama udari jedna u drugu, one zatitraju te tako proizvedu zvuk.

Slika 11: Činele

Izvor: https://www.euro-unit.com/images/stories/virtuemart/product/14_pst_3_band.png

6.8. Gong

Gong je metalna udaraljka izrađena od Mjeda ili bronce. Promjer mu je 100 cm, no postoje i manji. Gong proizvodi visinu tona u rasponu od C do G2. Ova udaraljka ima stalak na kojem visi kako bi sviranje na istoj bilo lakše, no manji gongovi sviraju se tako da se samo drže za vrpce koje je na njima.

Slika 12: Gong

Izvor: https://cdn.myshoptet.com/usr/www.flexity.hr/user/shop/big/25743-6_meinl-sonic-energy-gong-tam-tam-stand-stojan-na-gong-1.jpg?65e556cb

6.9. Praporci

Praporac je metalna šuplja „loptica“ koja u sebi ima kuglicu koja tijekom trzanja provodi zvuk. Te loptice nalaze se na drvenom držaču.

Slika 13: Praporci

Izvor: https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTg2ZuGhagcZEjhBQIkMef3He6-18l_8YjIWA&s

6.10. Kastanjete

Kastanjete su jedine udaraljke koje se ne sviraju po notama. Izrađene su od vrlo čvrstog drveta i izrađuju se u obliku školjke. Da bi proizvele zvuk, udaraju se jedna u drugu. Sviraju se tako da se privežu uz palac, a ostali prsti pokreću kastanjete jedna u drugu. Proizvode oštar i rezak zvuk. Sviraju se u opernoj i simfonijskoj glazbi.

Slika 14: Kastanjete

Izvor: https://www.idadidacta.hr/upload/proizvodi/gi721_1_173343.jpg.axd?width=618&height=458&crop=auto

7. Uloga odgajatelja u provođenju aktivnosti u predškolskoj dobi

U pripremi glazbene aktivnosti, odgajatelj ima vrlo zahtjevnu ulogu. Postoje već pripremljeni sadržaji, no na odgajatelju je da ih nadopunjava i kreira po potrebi djeteta. Da bi ga kreirao po potrebi djeteta, važno je da ispita djetetove interese. Odgajatelju je vrlo važno da ima što bogatiji izbor sadržaja kako bi na što kreativniji način mogao djeci razviti kreativnost.

„Vrlo je značajna dokumentacija pri izvođenju glazbenih aktivnosti. Ona koristi za uspoređivanje sadašnjih i prijašnjih aktivnosti, daje na razmišljanje što se može promijeniti, izbaciti ili ubaciti tijekom sljedeće aktivnosti i slično. Također, dokumentacija daje mogućnost za pokazivanje glazbenih aktivnosti profesionalnim suradnicima, roditeljima, drugoj djeci itd. Planiranje koncerata, nastupa, priredbi djecu posebno veseli. Oni se tako osjećaju kao dio nečega velikog, izvan sobe dnevnog boravka u vrtiću. Tako također dobivaju motivaciju za usavršavanjem, stvara se partnerstvo i suradnja među djecom jer zajedno sudjeluju u nečemu što nije svakidašnje. Odgajatelj je taj koji planira aktivnosti ovakvog duha, stvara dinamičnost i znatiželju kod djece.“ (Sikirica 2021, str. 19-20.)

Važno je da odgajatelj ima osjećaj za ritam, intonaciju, znanje o glazbi i glazbenim pojmovima, glazbeno pamćenje. Odgajatelj mora djetetu dopustiti da sam stvara glazbu, bez naglih pokreta prema djetetu. Djeci je potrebno slobode kako bi se lakše uklopili i zavoljeli glazbu. Jednostavnije rečeno, djetetu treba dopustiti da je kreativno.

8. Primjena glazbenih aktivnosti

Primjer 1:

Izrada zvečki

Izrada zvečaka je glazbena aktivnost koja se može provoditi i s malim i s velikim grupama djece. Za tu aktivnost potrebno je skupiti prazne limenke ili boce (svako dijete bi trebalo imati svoju bocu), zrna graha, rižu, pijesak, kamenčiće itd. Ova aktivnost sadrži nekoliko ciljeva, a to su: uvježbavanje fine motorike stavljajući male predmete u male rupe, povećavanje kratkotrajne memorije ponavljanjem ritmičkog niza te uvježbavanje uspoređivanja zvukova (Hansen i sur., 2004).

Upotreba zvečki

Odgovitelj uspostavlja, odnosno izvodi različite ritmove koje bi djeca trebala slijediti. Pjeva pjesmu, stvarajući ritam zvečkom. Organiziranje parade, stupajući uz ritam zvečki. Svakom djetetu dati priliku da pokuša uspostaviti ritam koji će grupa kasnije slijediti. Napraviti parove zvečki i sve ih pomiješati te pustiti djecu da pokušaju otkriti parove po zvuku (Hansen i sur.,2004).

Primjer 2

Brojalica „En ten tore“

„En ten tore, duboko je more,
a u moru kit, rodio se Split.
Split je daleko, popio mlijeko,
mlijeko je vruće, bjež' van iz kuće.“

U brojalici „En ten tore“ izmjenjuju se tempo, dinamika i karakter. Prvi put brojalica se može izgovoriti uz pljeskanje metra. Drugi put sporije na način da se može pljeskati okrećući tijelo svaki put na drugu stranu prateći pokrete ruku tijelom. Treći put se na prvu dobu čučne, a na drugu se digne (tempo je još sporiji). Četvrti put počne se govoriti i

pljeskati tiho i sporo, pa sve glasnije i brže. Peti put se završi vrlo polako šapćući i umjesto pljeskanja, samo dotičući dlanom dlan (Gospodnetić, H.,2015).

9. Dodatak- izvedba brojalice „Žaba“ uz udaraljke

- Nastavna jedinica: obrada brojalice „Žaba“ uz udaraljke
- Nastavna cjelina: brojlica „Žaba“
- Materijalni zadaci: upoznavanje s tekstom brojalice i usvajanje teksta brojalice
- Funkcionalni zadaci: razvijanje točne intonacije, sluha i glazbene memorije
- Odgojni zadaci: stvaranje ugodnog i vedrog raspoloženja u skupini

9.1 Sadržaj i tijek izvedbe

- Uvod - motivacija
- Glavni dio - obrada brojalice
- Završni dio – igra

Slika 15: Brojalica „Žaba“

ŽABA
(brojalica)

ČI - RI BI - RI ČA - RA BA - RA TRA - ŽI ŽA - BA SVO - GA PA - RA

KRE, KRE, KRE KRA, KRA, KRA TO VEĆ SVA - KO DIJE - TE ZNA.

Žaba

Izvor: Tomislav Cvrtila, asistent- UFZG

10. Zaključak

Za smirivanje, zabavu i utjehu djece, glazba je najbolji lijek, dok su djeca mali spontani stvaratelji te glazbe. Glazba utječe na razvoj tjelesnih i umnih sposobnosti djece. Na kraju ovog rada može se zaključiti kako je sviranje vrlo važno za djecu, posebice od ranog uzrasta. Značajan utjecaj na glazbene sposobnosti imaju upravo rana glazbena iskustva jer potiču razvoj djece odnosno njihovih motoričkih, kognitivnih i socijalnih vještina. Također potiču razvoj dječjeg stvaralaštva, mašte i kreativnosti. Orffov instrumentarij je prilagođen djeci predškolske dobi, omogućava im jednostavan način za uključivanje u glazbene aktivnosti i pospješuje njihov osjećaj za ritam. Korištenje dječjih instrumenata u predškolskoj dobi da kroz igru i eksperiment istraže glazbeni svijet. Koristeći Orffov pristup, pokazalo se da je on vrlo koristan jer sva djeca mogu sudjelovati u glazbenim aktivnostima, bez obzira na njihovu sposobnost. U današnje vrijeme je glazba svuda oko nas. Kad nema glazbe, um čovjeka počinje nesvjesno stvarati što je u redu jer glazba ima pozitivno djelovanje na nas. U svakom djetetu ima kreativnosti i materijala za stvaralaštvo, a uloga odraslih je da to stvaralaštvo i kreativnost kod djece potiču. Ovime bi se naglasila važnost teme i potaknula na integraciju to jest češću upotrebu glazbenih metoda i Orffovog instrumentarija u vrtićima.

11. Literatura

1. Fuller, L. (2005). History and Inclusion of the Orff and Kodaly Methodologies in Oregon Music Teacher Preparation (doctoral diss.) Texas Teach.
2. Gospodnetić, H. (2015). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
3. Hansen, K. A., Kaufmann, R. K., Burk Walsh, K. (2004). Kurikulum za vrtiće: razvojno – primjereni program za djecu od 3 do 6 godina. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
4. Jugoslavenski leksikografski zavod (1977). Muzička enciklopedija. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
5. Kaikkonen, M., Kivijarvi, S. (2013). Interaction Creates Learning: Engaging Learners with Special Educational Needs through Orff-Schulwerk.
6. Mole, N. (2014). Učim (ne samo) klavir: (utjecaj učenja klavira na razvoj djeteta). *Tonovi* 1 (63), 131-136
7. N. G. C. (1964). The Orff Schulwerk in the Classroom. *Music Educators Journal*, 50(5), 92-93.
8. Sikirica, H. (2021). Upotreba Orffovog instrumentarija s djecom rane i predškolske dobi. Završni rad. Sveučilište u Splitu. (str. 7-9)
9. Svalina, V. i Mucić, M. (2022). Dječje glazbeno stvaralaštvo u nastavi glazbe i izvanastavnim glazbenim aktivnostima. *Osijek*. (Str. 41-43)
10. Svalina, V. (2010). Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe. (str. 42)
11. https://m.media-amazon.com/images/I/61YF-OXcq-L. AC_UF1000,1000_QL80 .jpg (preuzeto 10.09.u 15.38 h)
12. <https://proleksis.lzmk.hr/slike1/zvonccicci.JPG> (preuzeto 10.09. u 15.40 h)
13. https://www.musicshopetida.hr/slike/male/goldon-alt-metalofon-11150-gol-11150_1.jpg (preuzeto 10.09. u 15.43 h)
14. <https://www.liber-media.hr/image/cache/api/2540a-1000x1000.png> (preuzeto 10.09. u 15.48 h)
15. <https://www.astrejaplus.hr/wp-content/uploads/2023/07/54-711.jpg> (preuzeto 10.09. u 15.50 h)
16. https://www.igrackeshop.hr/upload_files/products/triangl.jpg (preuzeto 10.09. u 15.55 h)

17. <https://www.premier-percussion.com/wp-content/uploads/2022/10/01-1.jpg> (preuzeto 10.09. u 16.00 h)
18. https://www.igrackeshop.hr/upload_files/products/maracas-zvecke.jpg (preuzeto 10.09. u 16.05 h)
19. https://www.bam-music.com/15034-large_default/flight-ft10-16-tamburin.jpg (preuzeto 10.09. u 16:10 h)
20. https://www.euro-unit.com/images/stories/virtuemart/product/14_pst_3_band.png (preuzeto 10.09. u 16:19 h)
21. https://cdn.myshoptet.com/usr/www.flexity.hr/user/shop/big/25743-6_meinl-sonic-energy-gong-tam-tam-stand-stojan-na-gong-1.jpg?65e556cb (preuzeto 10.09. u 16:22 h)
22. https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTg2ZuGhagcZEjhBQIkMef3He6-18l_8YjIWA&s (preuzeto 10.09. u 16:250 h)
23. https://www.idadidacta.hr/upload/proizvodi/gi721_1_173343.jpg.axd?width=618&height=458&crop=auto (preuzeto 10.09. u 16:30 h)

Slike

Slika 1: Faze dječjeg glazbenog razvoja u koncepciji Orff Schulwerk	7
Slika 2: Ksilofon	11
Slika 3: Zvončići	11
Slika 4: Metalofon	12
Slika 5: Mali bubanj	13
Slika 6: Štapići	13
Slika 7: Triangl	14
Slika 8: Timpani	14
Slika 9: Zvečke	15
Slika 10: Tamburin	15

Slika 11: Činele.....	15
Slika 12: Gong.....	16
Slika 13: Praporci.....	16
Slika 14: Kastanjete	17
Slika 15: Brojalica „Žaba“	21